

Карпачова Ольга Володимирівна,
*здобувач наукового ступеня доктора філософії,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна*

ОФОРМЛЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПРИ АУДИТІ ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Негативною подією, яка вплинула на діяльність підприємств і України у 2022 році є збройна агресія російської федерації. Багато українських підприємств зазнали значних втрат: пошкодження або знищення майна, упущена вигода. Це призвело до зниження потужності виробництва, реорганізації, скорочення штату, втрата рентабельності, неможливості виконати свої зобов'язання, розраховуватися за кредитами та позиками, тощо.

МСФЗ вимагають розкривати інформацію про такі події та вплив на діяльність підприємства [1]. Вплив війни на діяльність підприємства оцінюється як високий ризик, тому враховуючі результати таких подій, аудитор повинен запланувати та здійснити поглиблені тести контролю та деталей. Це означає, що аудитор перевіряє вимоги МСФЗ щодо обліку та розкриття приміток, враховуючи ризики та вплив війни на діяльність підприємств.

Визначення потенційних ризиків діяльності підприємства вимагає від аудитора виконання якісного аудита відповідно до МСА, що підтверджується оформленою аудиторською документацією. МСА 230 «Аудиторська документація» визначає загальні вимоги до оформлення робочих документів аудитора. Уся аудиторська документація повинна містити характер, строки та обсяг виконаних аудиторських процедур для дотримання МСА та застосовних законодавчих та нормативних вимог; результати виконаних аудиторських процедур та зібрані аудиторські докази; значущі питання, що виникли в ході аудиторського завдання, зроблені з них висновки, і значні професійні судження, використані при формулюванні цих висновків. Також, при документуванні характеру, строків та обсягу виконаних аудиторських процедур аудитор повинен зафіксувати які характерні характеристики протестованих статей або питань; хто виконував аудиторську роботу, із зазначенням дати, на яку таку роботу було завершено; хто перевіряв виконану аудиторську роботу із зазначенням дати та обсягу такої перевірки [2]. Проте, аудиторська документація повинна відображати виконання аудиторських процедур враховуючі специфіку діяльності підприємства та потенційних ризиків.

При здійсненні тестів контролю аудиторська документація повинна відображати перевірку системи внутрішнього контролю (СВК) направлену на запобігання та зниження ризиків під час війни та її наслідків на діяльність підприємств [3]. Аудитор повинен враховуючі сферу діяльності підприємства розробити питання щодо існування та ефективності СВК та зазначити посилання на аудиторські докази. Аудитор, як мінімум, повинен перевірити як СВК мінімізує ризики фізичного знищення або пошкодження майна, чим регламентується

діяльність відповідальних осіб, які заходи розроблено та застосовано щодо запобігання банкрутства, тощо.

Тести деталей повинні бути направлені на перевірку ризикованих сфер обліку та відповідно задокументовані [4]. Наприклад, якщо є інформація про пошкодження майна, аудитор приймає участь у інвентаризації, здійснює запит на відповідні документи, що підтверджують право власності на це майно, та перевіряє визнання цього майна в обліку; також, аудиторська документація в цьому випадку має містити експертне заключення щодо пошкодження такого майна. Враховуючи наслідки війни підприємство мало провести тест на знецінення своїх основних засобів, нематеріальних та фінансових активів. Аудиторська документація повинна містити перевірку методики такого тесту та правильність її проведення. Також, аудиторська документація має містити перевірку нарахування резервів та забезпечень в наслідок війни. Якщо підприємство мало поступки від кредиторів, враховуючі зміну відсоткової ставки, відтермінування оплати, то аудиторська документація повинна включати підтвердження таких поступок від третьої зовнішньої сторони.

Аналіз приміток аудитор може оформити за допомогою чек-листа відповідаючи на наступні питання (так/ні/не застосовно): чи було зруйновано/пошкоджено майно; чи були людські втрати; чи знаходиться /знаходилося майно на тимчасово окупованій території; чи зупинялась робота підприємства; чи був вплив на виконання контрактних та інших зобов'язань; чи було скорочення виробництва; чи було звільнення, скорочення штату; чи була реорганізація підприємства; чи була зміна керівного персоналу за час війни; чи було знецінення необоротних активів; чи було знецінення запасів; чи був вплив на знецінення фінансових інструментів; чи було нараховано резерв очікуваних кредитних збитків від наслідків війни; чи розкрито міркування керівництва, чи відбудуться зміни у вимірюванні справедливої вартості активів та зобов'язань; чи створено додаткові резерви під збиткові договори від впливу очікуваних наслідків від війни; чи розкрито ризик зміни умов кредитного договору з банками в результаті початку війни; чи розкрито інформацію щодо додаткових виплат співробітникам у зв'язку з безробіттям, фінансовій допомозі, інших виплатах, які можуть виникнути внаслідок війни; чи проводилась оцінка шкоди та збитків; чи було залучено до оцінки шкоди та збитків незалежного суб'єкта оціночної діяльності; чи наявний звіт такого суб'єкта оціночної діяльності; чи був вплив податкових наслідків внаслідок війни; чи було проведено оцінку грошових потоків від наслідків війни; чи оцінено ризики у ставці дисконтування; чи наявні орендні та інші пільги у зв'язку з війною; чи розкрито міркування та заяву керівництва про вплив війни на безперервність діяльності.

Список використаних джерел:

1. *Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Подання фінансової звітності».*
2. *Міжнародний стандарт аудиту 230 «Аудиторська документація».*
3. *Міжнародний стандарт аудиту 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища».*
4. *Міжнародний стандарт аудиту 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики».*